

Vervolgcurcus Schematherapie

Kortdurende behandeling van persoonlijkheidsproblematiek

*toepassing van schematherapie
in de BGGZ*

Ontwikkeling en opzet

De effectiviteit van schematherapie is al intensief onderzocht, waar uit blijkt dat cliënten met diverse vormen van persoonlijkheidsproblematiek in grote mate van schematherapie profiteren, zodanig zelfs dat er na afloop van de behandeling niet meer wordt voldaan aan de criteria van een persoonlijkheidsstoornis. Ook op het gebied van recidiverende angst- en stemmingsstoornissen blijkt schematherapie goede resultaten te boeken. Het toepassen van kortdurende schematherapie is reeds goed uitgewerkt en onderzocht in groepstherapie. Daarnaast is er inmiddels ook ruime ervaring met de toepassing hiervan in individuele therapie.

Door de veranderingen in de zorg komt zwaardere problematiek in de Basisgeneralistische GGZ terecht. Daarnaast zijn veel aanmeldingsklachten in de BGGZ gerelateerd aan de persoon van de cliënt en de disfunctionele patronen waarin deze verstrikt kan raken. Het behandelen van (milde) persoonlijkheidsproblematiek is daardoor niet meer voorbehouden aan de Specialistische GGZ, maar roept wel de vraag op wat haalbaar is binnen een beperkte behandelduur. Het kunnen toepassen van kortdurende schematherapie vereist gedegen kennis en kunde op het gebied van de schematherapie, enerzijds om de haalbaarheid van kortdurende schematherapie goed te kunnen inschatten, anderzijds om schematherapie in verkorte vorm goed te kunnen uitvoeren en te voorkomen dat dit slechts losse technieken zijn die aan een cognitief gedragstherapeutische behandeling worden toegevoegd.

Deze 25-uurs vervolgcurcus Schematherapie is gericht op het verdiepen van de kennis van schematherapie en het uitbreiden van vaardigheden om deze therapie ook in kortdurende trajecten te kunnen uitvoeren. De cursus veronderstelt een goede basiskennis van de schematheorie, schematherapeutische principes en technieken. Ook de basisprincipes van de cognitieve gedragstherapie worden bekend verondersteld, waarbij de schematheorie in het leertheoretisch kader wordt geplaatst. Alle fases van het cognitief gedragstherapeutisch en schematherapeutisch proces en de uitvoering hiervan komen gedurende de cursus aan bod. Er wordt ruim aandacht besteed aan diagnostiek en indicatiestelling. Aan de hand van een eigen casus wordt geoefend met het analyseren van schema's en modi (door middel van functie- en betekenisanalyses), de casusconceptualisatie (holistische theorie) en het modus model. Ook wordt geoefend met het opstellen van het behandelplan, evenals het bepalen en behouden van de focus van behandeling. Het flexibel en ook doelgericht kunnen toepassen van verschillende technieken is essentieel. Er wordt dan ook dieper ingegaan op de timing en inzet van technieken, waarbij specifiek technieken worden geoefend die zeer geschikt zijn in kortdurende trajecten. Het versterken van de Gezonde Volwassene is daarbij ook een belangrijk onderwerp. Tenslotte komen terugvalpreventie en het beëindigen van de behandeling aan bod. Ook in kortdurende trajecten is de therapeutische relatie (limited reparenting) essentieel. Dit is dan ook een belangrijk onderwerp, zowel wat betreft het hanteren van de therapeutische relatie als de invloed van eigen schema's en modi van de therapeut op dit proces.

De cursus is sterk gericht op het actief aan de slag gaan met de stof en oefenen van technieken. Aan de hand van casuïstiek wordt veel praktisch geoefend met de verschillende technieken, zowel op het gebied van diagnostiek als behandeling. Er wordt veel in subgroepen gewerkt, waarbij de docent gerichte feedback geeft. Werkvormen zijn onder andere demonstraties, rollenspellen, schriftelijke opdrachten en discussies. De literatuur wordt vooraf gelezen en slechts kort toegelicht in de cursus.

Cursusdata en locatie

De cursus bestaat uit 3 lesdagen op locatie, een halve lesdag online en een halve lesdag online praktijktoetsen. Voor de praktijktoets wordt je ingedeeld in een groep van 4 à 5 cursisten. Zie [- Schematherapie in de BGGZ - Vervolg](#) (lingeland.nl) voor de actuele data.

Aantal deelnemers: maximaal 14

Kosten: € 1150,-

Accreditatie

Accreditatie is aangevraagd en in het verleden toegekend door de Vereniging voor Schematherapie (25-uurs vervolgcursus), de VGCT (25-uurs vervolgcursus) en het NIP-ELP (25 uur nascholing).

Doelgroep

De cursisten die kunnen deelnemen aan een Schematherapie cursus voldoen aan de volgende voorwaarden:

1. Het met goed gevolg afgerond hebben van een door de Vereniging voor Schematherapie (VSt) erkende basiscursus Schematherapie.
2. Één van de volgende kwalificaties:
 - a. BIG-registratie als gz-psycholoog, psychotherapeut, klinisch psycholoog of psychiater, dan wel in opleiding zijnde daartoe;
 - b. gewoon lidmaatschap van een specialistische psychotherapievereniging, dan wel in opleiding zijnde daartoe;
 - c. de NVO2 orthopedagoog-generalist en de postmaster orthopedagoog-generalist SKJ3, dan wel in opleiding zijnde daartoe;
 - d. gewoon lidmaatschap van een Vlaamse psychotherapievereniging waarvan het gewoon lidmaatschap automatisch recht geeft op het gewoon lidmaatschap van een specialistische psychotherapievereniging, dan wel in opleiding zijnde daarvoor;
3. Per cursusgroep mag een beperkt aantal hbo'ers deelnemen: hbo'ers dienen in het bezit te zijn van een hbo MSc titel met een artikel 14 Wet BIG registratie op het gebied van de geestelijke gezondheid. Tevens mag een beperkt aantal masterpsychologen (niet in opleiding tot gz-psycholoog of psychotherapeut) deelnemen.

Voorwaarden voor beide groepen zijn dat:

- a. samenwerking op de werkvloer met BIG-geregistreerde schematherapeuten die als senior of supervisor zijn ingeschreven in het Register schematherapeut
- b. supervisie en intervisie zijn georganiseerd;
- c. klinische vaardigheden zijn op goed niveau in het werken met persoonlijkheidsstoornissen en ernstige As I stoornissen; voldoende om de cursus met succes te kunnen volgen.

De hoofddocent beoordeelt vóór de cursus of de hbo'er of masterpsycholoog voldoet aan bovenstaande voorwaarden.

Docent

Mevr. drs. F.K. (Fieke) Bosma, GZ-psycholoog, Supervisor VGCT en Supervisor vereniging voor Schematherapie
BIG-registratienummer 99063486425
VGCT lidmaatschapsnummer 5689

fiekebosma@gmail.com

Casuïstiek

Oefencliënt tijdens de cursus: de cursist kiest minimaal één (nieuwe of bestaande) cliënt uit de eigen praktijk om te oefenen met schematherapie, bij voorkeur met een kortdurend traject. Kies een cliënt met (kenmerken van) vermijdende, afhankelijke en/of dwangmatige problematiek. Let op dat je deze casus al voor aanvang van de cursus kiest en de vragenlijsten (YSQ en SMI) afneemt; op lesdag 1 wordt hier mee geoefend.

Toetsing

Theoretische vaardigheden worden getoetst door middel van observaties van oefeningen en inbreng bij discussies. Praktische vaardigheden worden getoetst door middel van een praktijktoets (zie

bijlage), die bestaat uit een demonstratie door de cursist van een schematherapeutische techniek middels een rollenspel of een meegebrachte video-opname.

Onderwerpen

De volgende onderwerpen komen aan bod:

- Theoretisch model van schematherapie en wetenschappelijke evidentie
- Diagnostiek en indicatiestelling; toepassing van kortdurende Schematherapie
- Psycho-educatie over schematherapie en persoonlijkheidsproblematiek
- Opzet van de schematherapeutische behandeling in de BGGZ
- Opstellen, evalueren en bijstellen van een behandelplan
- Inzetten van metingen, registraties en observaties
- Casusconceptualisatie en modusmodel bij veelvoorkomende problematiek (specifiek: vermijdende, afhankelijke en dwangmatige persoonlijkheidsproblematiek)
- Therapeutische houding en hanteren van de therapeutische relatie
- Interventies aanpassen op therapiefase en cliëntgedrag (schema / modus)
- Schematherapeutische interventies: experiëntiële, cognitieve en gedragsmatige technieken
- Interventies gericht op het versterken van de Gezonde volwassene
- Hanteren en stimuleren van boosheid
- Afsluiten van de behandeling en terugvalpreventie
- Huiswerk en E-health bij schematherapie
- Hanteren van eigen schema's en modi

Leerdoelen

1. Inzicht in de leertheorie, schematheorie en het schematherapeutisch model
2. Kunnen inschatten bij welke diagnose, problematiek en omstandigheden kortdurende schematherapie is geïndiceerd
3. Gebruik kunnen maken van metingen en analyses (HT, FA's en BA's) t.b.v. indicatiestelling, probleemselectie en evaluatie
4. Een schematherapeutisch behandelplan opstellen bij persoonlijkheidsproblematiek in de BGGZ; bepalen van een behandelfocus en kiezen van passende interventies in de behandeling
5. Een casusconceptualisatie (holistische theorie) en modusmodel kunnen opstellen en uitleggen aan de cliënt
6. Een behandeling gericht kunnen evalueren, bijstellen en afsluiten
7. Experiëntiële technieken kunnen toepassen bij disfunctionele schema's en modi; meerstoelentechniek, imaginatie en rescripting, modusdialoog, etc.
8. Cognitieve technieken kunnen toepassen bij disfunctionele schema's en modi; cognitief dagboek, flashcards, geldigheid van schema's toetsen, etc.
9. Gedrag patronen doorbreken bij disfunctionele schema's en modi; imaginatie, rollenspel, gedragexperimenten, shaping etc.
10. Sessie kunnen structureren en interventies kunnen afstemmen op de schema's en modi van de cliënt en de fase van behandeling
11. Limit setting, grenzen kunnen stellen aan disfunctioneel en therapieverstorend gedrag
12. Kunnen omgaan met boosheid of ontbreken van boosheid (Boze Kind)
13. Interventies kunnen toepassen die gericht zijn op het versterken van de Gezonde Volwassene
14. Kennis hebben van geschikte huiswerkopdrachten en E-health toepassingen
15. De therapeutische relatie kunnen hanteren en afstemmen op de basisbehoeften van de cliënt (limited reparenting, empathische confrontatie)
16. Eigen schema's en modi kunnen herkennen en hanteren die een rol spelen in de therapeutische relatie

Literatuur

Young, J.E., Klosko J.S., & Weishaar, M.E. (2019). Schemagerichte therapie. Handboek voor therapeuten. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Arntz, A. & Jacob, G. (2017). Schematherapie. Een praktische handleiding. Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds.